

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติ ศึกษากรณี การเคลื่อนย้ายหมู่บ้านออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บ้านห้วยโพ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์และใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาจากเอกสารและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1 ประชากรในการศึกษา

โดยกลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงรวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คน โดยแบ่งประชากรในการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 10 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีตำบลแม่ยวม รองนายกเทศมนตรีฯ เลขานุการนายกฯ หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประธานสภาเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 6 คน เพื่อพิจารณาแนวคิดทั้งในส่วนของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภา ซึ่งกำหนดใช้จำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาทั้งหมดเป็นประชากรในการศึกษา ในส่วนของสมาชิกสภา ใช้เขตเลือกตั้งที่เป็นเป็นเกณฑ์ โดยเขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย ประธานสภาเทศบาลฯ จำนวน 1 คนและจับสลากเลือกสมาชิกสภาอีก 2 คน จาก 5 คนเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาฯจากเขตเลือกตั้งที่ 1 และเขตเลือกตั้งที่สองคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงสมาชิกสภาเทศบาลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านห้วยโพ และจับสลากเลือกสมาชิกสภาจากเขต 2 จำนวน 1 คน จาก 4 คนเพื่อเป็นตัวแทนสมาชิกสภาจากเขตเลือกตั้งที่ 2

กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชนประกอบด้วย กำนันตำบลแม่ยวม ผู้ใหญ่บ้านห้วยโพ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำจิตวิญญาณของหมู่บ้าน (หมอผี) รวม 4 คน ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวแทนของชาวบ้านโดยอาศัยการพิจารณาแนวคิดของผู้นำที่เป็นทางการเช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำจิตวิญญาณ (หมอผี) ประจำหมู่บ้าน

กลุ่มที่ 3 ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนและนายอำเภอแม่สะเรียง ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง อำเภอแม่สะเรียง รวม 4 คน ทั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากรเพื่อเป็นตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ รวมถึงมิติทางหน้าที่ทั้งผู้ปกครองท้องที่ (Area) และหน้าที่ (Function)

กลุ่มที่ 4 องค์กรพัฒนาเอกชนและสื่อมวลชน ประกอบด้วยนักพัฒนาเอกชนซึ่งมีส่วนร่วมในการเคลื่อนย้ายหมู่บ้าน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)และเครือข่ายจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำสาละวิน องค์กรละ 1 คนรวม 2 คน และสื่อมวลชนสังกัดสถานีโทรทัศน์(ฟรีทีวี)ในพื้นที่ คัดเลือกโดยวิธีการจับสลาก จำนวน 2 คนจากทั้งหมด 4 คน โดยได้สี่สื่อข่าวจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 9 เป็นตัวแทนสื่อมวลชน รวมประชากรที่ศึกษาในกลุ่มนี้จำนวนทั้งสิ้น 4 คน เพื่อต้องการสะท้อนมุมมองของผู้ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และเป็นตัวแทนของมุมมองจากภายนอก

3.2 แหล่งข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลจากการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบถามหรือสัมภาษณ์ด้วยตัวเองทั้งหมด โดยได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมดจำนวน 22 คน เพื่อใช้เป็นตัวแทนหรือตัวชี้วัดที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย

3.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากนโยบายกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ เอกสารและบทความวิชาการ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ข้อมูลทางสถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.3 ข้อมูลจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคลตามกลุ่มเป้าหมาย สำหรับข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 บทบาทของเทศบาลตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ส่วนที่ 3 ปัญหา และ อุปสรรค

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

3.4 การจัดเก็บข้อมูล

การจัดเก็บข้อมูลดำเนินการ โดยการรวบรวมการรวบรวมข้อมูลเอกสาร การบันทึกข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย และการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรวิจัย ทำการตรวจสอบข้อมูลการวิจัยแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรการวิจัยที่มีภูมิหลัง และตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมาตรวจสอบซึ่งกันและกันและประกอบเข้ากับข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากในงานวิจัยชิ้นนี้ มีการเก็บข้อมูลทั้ง จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงมีแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทคือ

3.5.1 ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารเชิงคุณภาพ (Quality Research) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จึงเน้นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ

3.5.2 ข้อมูลที่ได้จากบทสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นทั้งหมดเพื่อให้ข้อมูลที่มีคุณภาพ หลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูล ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิ (วิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงอุปนัย) และทฤษฎีแล้ว จะนำมาประมวลผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการศึกษาเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้ โดยข้อมูลที่ได้จะถูกวิเคราะห์แบบมีโครงสร้างโดยการพรรณนาพร้อมทั้งยกเหตุผลประกอบจากข้อมูลที่ค้นคว้าได้ จากการวิเคราะห์และการคำนึงถึงความสอดคล้องของคำถามกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้ในลำดับถัดไป